

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

תורה – בראשית פרק כד'

(ב) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי: (ב) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי: (ב) ויאמר אברהם לעבדו סבא ובייתה דשליט בכל די ליה שוי קעו ידך תחת ירכי: (ג) ואשביעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי יושב בקרבן: (ג) ואשביעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי יושב בקרבן: (ג) ואקנים עלך במימרא דין אלהא דשמיא ואלהא דארעא דלא תסב אתתא לברי מבנת פנענאי די אנא יתב ביניהון: (ד) כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: (ד) כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: (ד) אלהיו לארעי ולילדותי תיזיל ותסב אתתא לברי ליצחק: (ה) ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשיב את בנה אל הארץ אשר יצאת משם: (ה) ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשיב את בנה אל הארץ אשר יצאת משם: (ה) ויאמר ליה עבדא מאים לא תיבי אתתא למיתי בתרי לארעא הרא האתבא אתיב ית ברך לארעא די נפקתא מתמן: (ו) ויאמר אליו אברהם השמר לה פן תשיב את בני שמה: (ו) ויאמר אליו אברהם השמר לה פן תשיב את בני שמה: (ו) ויאמר ליה אברהם אסתמר לה דילמא תתיב ית ברי לתמן:

רש"י

(ב) זקן ביתו – לפי שהוא זקוק נקוד זקן: (ב) זקן ביתו – לפי שהוא זקוק נקוד זקן: (ג) תחת ירכי – (שזועות לח) לפי שהנשבע לריך שיטול זידו חפץ של מלכה כגון ספר תורה או תפילין והמילה היתה מלכה ראשונה לו וזאה לו ע"י לער והיתה חזיבה עליו ונטלה. (ור"ל מה שלא אמר תחת ירכך וה"ל להשבע העבד צמילתו לפי ששלל הצרכים היתה ראשונה לו קודם מילת העבד וק"ל):

נביא – מלכים א' פרק א' כב'–כו'

(כב) והנה עורנה מדרגת עם המלך ונתן הנביא בא: (כב) והא עוד דהיא ממלכא עם מלכא ונתן נביא אתא: (כג) ויגידו למלך לאמר הנה נתן הנביא ויבא לפני המלך וישיתחו למלך על אפיו ארצה: (כג) וחויאו למלכא למימר הא נתן נביא ואתא קדם מלכא וסגיד למלכא על אפיה על ארעא: (כד) ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת אדניהו ימלך אחרי והוא ישב על כסאי: (כד) ואמר נתן רבוני מלכא את אמרת אדניה ימלוך בתרי והוא יתיב על כורסי מלכותי: (כה) כי ירד היום ויזבח שור ומריא וצאן לרב ויקרא לכל בני המלך ולשרי העבא ולאביתר הכהן והנם אכלים ושתיים לפניו ויאמרו יחי המלך אדניהו: (כה) ארי נחת יומא דין ונכיס תורין ופטימין ועאן לסגי זמין לכל בני מלכא ולרבני חילא ולאביתר כהנא והא אינון אכלין ושתן קדמוהי ואמרו יעלח מלכא אדניהו:

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

(כו) וְלִי אֲנִי עֲבָדָהּ וְלִצְדָק הַכֶּהֵן וְלִבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עֲבָדָהּ לֹא קָרָא:
(כז) וְלִי אֲנִי עֲבָדָהּ וְלִצְדָק כַּהֵנָּה וְלִבְנֵיהוּ בֶר יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עֲבָדָהּ לֹא זָמִין:

רש"י

(כד) אַתָּה אֲמַרְתָּ – צַחֲמִיָּה. כִּי יָרַד הַיּוֹם – צַחֲמִיָּה:
שְׁהַעִיר הִיָּתָה גְבוּהָהּ, וְאֶזֶן הַזּוֹחֶלֶת לַמָּטָה

כתובים – משלי פרק ה' ט'-יג'

(ט) פֶּן תִּתֵּן לְאַחֲרֵים הוֹדֶה וְשִׁנְתֶּיהָ לְאַכְזָרִים: (ט) דְּלֹא תִתֵּן לְאַחֲרֵי חֵילָךְ וְשִׁנְיָךְ לְנוֹכְרָאִין:
(י) פֶּן יִשְׁפְּעוּ זָרִים כַּחֲדָה וְעֵצְבִיךָ בְּבֵית נְכָרִים: (י) דְּלֹא נִשְׁבַּעוּן נוֹכְרָאִי חֵילָךְ וְלַעֲוֹתָךְ תַּעֲלֵב בֵּיתָא דְאַחֲרֵינִי:
(יא) וְנִהְיֶמְתָּ בְּאַחֲרֵיךָ בְּכָלֹת בְּשִׂרְךָ וּשְׂאֲרָךְ: (יא) וְתַנְהוּם בְּסוּפָךְ עַד מָה דִּיגְמַר בְּשִׂרְךָ וְגוֹשְׁמָךְ:
(יב) וְאֲמַרְתָּ אֵיךְ שִׁנְאַתִּי מוֹסֵר וְתוֹכַחַת נֶאֱצָ לְבִי: (יב) וְתִימַר הֵיכְנֵא סְנִית מַרְדּוּתָא וּמְכַסְנֹתָא אֲשֵׁלִי לְבִי:
(יג) וְלֹא שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרֵי וְלִמְלַמְדֵי לֹא הִטִּיתִי אָזְנִי: (יג) וְלֹא שְׁמַעְתִּי קֹלָא דְמַרְוֹתֵי וְלִמְלַפְנֵי לֹא עֲלִיתִי אֲדָנִי:

רש"י

(ט) פֶּן תִּתֵּן לְאַחֲרֵים הוֹדֶה – פֶּן תַּפְנֶה לְכַךְ לְאַחֲרֵים אַחֲרֵים לְתַתּ לְהַס תַּפְאַרְתּ הוֹדֶה וְשִׁנְתֶּיהָ לְאַכְזָרִים – לְשַׂר שֶׁל גֵּיהֶנְס:
(י) פֶּן יִשְׁפְּעוּ זָרִים כַּחֲדָה – נְצִיחֵי הַצַּעַל הַגּוֹזֵין מִמּוֹן צִשְׁקָרִיָּה וְצַחֲזוֹתֵי. וְעַלְצִיךְ – עַלְצִיךְ

וְיִגִּיעַךְ שְׁנַעֲלַצְתָּ וְטַרְחַת צוּ. צַחֲמִיָּה נְכָרִים – צַחֲמִיָּה עוֹרָג:
(יא) וְנִהְיֶמְתָּ בְּאַחֲרֵיךָ – סוּף שְׁתַּנְהוּם צַחֲמִיָּה:

משנה – זבחים פרק ה'

(א) אֵיזָהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים, קִדְּשֵׁי קִדְּשֵׁים שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן, פֶּר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן, וְקָבוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרֵת בְּצִפּוֹן, וְדָמָן טְעוֹן הַזֵּיָה עַל בֵּין הַבָּדִים וְעַל הַפְּרָכָת וְעַל מִזְבַּח הַזֵּהָב. מִתְּנָה אַחַת מִהֶן מְעַכְבֶּת. שְׂיָרֵי הַדָּם הֵיָה שׁוֹפֵף עַל יְסוּד מְעַרְבֵי שֶׁל מִזְבַּח הַחֵיצוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עֵכָב:
יִשְׁחַטוּ אֶת הָעוֹלָה יִשְׁחַטוּ אֶת הָאֵשׁ:
שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן – וְהָא לְלֹא תִנִּי הַכָּא וְקָבוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרֵת בְּצִפּוֹן, אַע"ג לְכֹלֵהוּ קָבַל דָּמָן בְּצִפּוֹן בְּמִקּוֹם שְׁחִיטָה, דְּסַמוּךְ לְשְׁחִיטָה כְּחֵיב וְלִקַּח מִדָּם הַפֶּר, אֲלֵא, מִשּׁוּם דְּלִיכָא אֲשַׁמוּ שֶׁל מְלֹרַע שֶׁהֵכֵן הִיָּה מְקַבֵּל מִקַּח רַע"ב – (א) אֵיזָהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים. קִדְּשֵׁי קִדְּשֵׁים – עוֹלוֹת וְחַטָּאוֹת וְאֲשָׁמוֹת: שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן – עוֹלָה בְּהַדִּיָּא כְּחֵיב צֶה (שָׁם א) וְשִׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ לְפָנָה. חַטָּאת כְּחֵיב צֶה (שָׁם ו) בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה תִּשְׁחַט הַחַטָּאת. אֲשֶׁר כְּחֵיב צֶה (שָׁם ז) בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

על צין הצדים – עומד צין שני צדי ארון ומזה אחת למעלה וצבע למטה כנגד עוביה של כפורת, ולא היו נוגעים בה: ועל הפרוכת – דכתיב (ויקרא טז) וכן יעשה לאלה מועד: ועל מזבח הזהב – כדכתיב ויאל אה המזבח. בסדר עבודת יום הכפורים צפרשת אחרי מות: מתנה אחת מהן מעכבת – כדלמחן צפרק בית שמיא [לעיל צפרק ד' משנה ב] דצפר העלם דבר כתיב ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו, וקרא יתירא הוא, לעכב שאם חסר אחת מן המתנות לא כפר. ודרשין ועשה לפר, זה פר יום הכפורים דצדידיה נמי מתנה אחת מעכבת כמו פר העלם דבר: שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי – כדכתיב (ויקרא ז) אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אוהל מועד, ו אוהל מועד למערבו של מזבח החילון היה: אם לא נתן – שירי הדם ליסוד. לא עכב הכפרה. דבחר הזאות ומתן דמים לפנים, כתיב (שם טז) וכלה מכפר את הקודש, דמשמע שכבר שלמו כל הכפרות כולן:

דמו צכפו, דכתיב (ויקרא יד) ולקח הכהן מדם האשם ונתן, מה נתונה בעלמו של כהן אף לקיחה בעלמו של כהן, ומשם הכי לא כתב הכא וקבול דמן, שאין קבול דמן שזה. ומשום דלא סגי ליה בלא קבלת כלי, שלאחר שקבל כהן אחד למקאת דם צידו היה כהן אחר מקבל הדם בכלי, משום הכי הדך תני בהדיא אשם מורע אשם תלוי שחיטתו בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון: פר ושעיר של יום הכפורים – אע"ג דצפון בעולה הוא דכתיב, הקדים תנא לחטאות צרישא, דאידי דלתיא מדרשא חציבא ליה. וחטאות פנימיות אידי דנכנס דמן לפני ולפנים חציבא ליה ואקדמינהו לשאר חטאות. ואינהו נמי שחיטתו בצפון דכתיב (שם ז) ושחט את החטאת במקום העולה, וקרא יתירא הוא, דהא כתיב במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת, אלא זה בנה אב לכל החטאות שיהו טעונות צפון: וקבול דמן בכלי שרת – דכתיב בעולת סיני (שמות כד) וישם בצאננות, וממנו למדו כל הזכחים להיות טעונים כלי: הזיה

(ב) פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשִׁיעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שְׂרֵת בְּצִפּוֹן, וְדָמָן טָעוֹן הַזֵּיהַ עַל הַפְּרֻכֶּת וְעַל מִזְבַּח הַזֹּהֵב. מִתְּנֵה אַחַת מִהֶן מְעַכֶּבֶת. שִׁירֵי הַדָּם הֵיחָ שׁוֹפֵךְ עַל יְסוּד מְעַרְבֵי שֵׁל מִזְבַּח הַחֵילוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עֵבֵב. אֱלוֹ וְאֱלוֹ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן:

דאלכעו על פני הכפורת: אלו ואלו – של יום הכפורים ושאר הגשרפים: גשרפים צבית הדשן – למקום שמוציאים שם את הדשן של מזבח החילון, דכתיב ציה (שם ו) והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה. וצפרים הגשרפים כתיב (שם ז) אל שפך הדשן ישרף:

רע"ב – (ב) פרים הנשרפים – פר העלם ופר כהן משיה, שאין נאכלים לכהנים אלא נשרפים חוץ לירושלים: ושעירים הנשרפים – שעירי עבודה זרה, שהוקשו לפר העלם לכל דבריהם: הזיה על הפרוכת – שבע הזיות על הפרוכת. אצל צין הצדים לא כתיב בהו הזיה כמו צפר של יום כפור דכתיב ציה (שם) והזה

(ג) חטאות הצבור והיחיד. אלו הן חטאות הצבור, שעירי ראשי חדשים ושל מועדות, שחיטתו בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות, ביצד, עלה בכבש ופנה לסובב, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי, ונאכלין לפניו מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות:

שעירי ראשי חדשים ושל מועדות – שהן על מזבח החילון: שחיטתו בצפון – שהרי למדנו

רע"ב – (ג) אלו הן חטאות הצבור – שאנו כריכין להזכירם, שהרי הפנימיות כבר נשנו:

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

נותן שיירי הדם בסמוך לו שהוא יסוד מערבי, כדכתיב (ויקרא 7) אשר פתח אהל מועד, דהיינו ללד מערב שהוא סמוך להיכל, אף ירדתו מן הכבש מתן השיריים בסמוך לו, דהיינו יסוד דרומי הסמוך לכבש, שהכבש דדרום: לפניו מן הקלעים – לפי שזמשכן היו קלעים היקף לחצר אהל מועד, ובחטאת כתיב (שם 1) במקום קדוש תאכל זכר אהל מועד. ובצית עולמים היתה חומת העזרה במקום הקלעים: לזכרי כהונה – גזי חטאת ואשם ומנחה כתיב כל זכר זכהים יאכל אותה: בכל מאכל – משום דבעי למתני בפסח דאינו נאכל אלא ללי, תנא זכורו בכל מאכל: ליום ולילה – דכתיב (שם 2) ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל, למדנו שתודה נאכלת ליום אחד. חטאת ואשם מנין, תלמוד לומר זבח: עד חלות – סייג עשו חכמים לתורה להרחיק את האדם מן העבירה. דהא קרא לא יניח ממנו עד בוקר קאמר:

וְקָבַל דְּמָהּ בְּכִלֵּי שְׂרָת בְּצִפּוֹן,

וְטִעוּנָהּ הַפֶּשֶׁט וְנִתְּוַח וְכִלֵּל לְאִשִּׁים:
 על פני כל הדרום, שכשמגיע לקרן דרומית מערבית היתה כלה סמוך לקרן אמה. נמלא יסוד לשלש הקרנות. הלכך היה מתחיל בקרן פונית מזרחית הואיל וקרן דרומית מזרחית אין לה יסוד לפי שלא היתה בחלקו של טורף שנתנבא עליו יעקב. ועולה טעונה תחלת מתן דמה כנגד היסוד, הלכך בעי הנך תרתי דאמרן. דשתי מתנות שהן ארבע בעינן, כדי שיהא מתן הדם בארבע רוחות המזבח, דכתיב (ויקרא 4) וזרקו את הדם על המזבח סביב, אי זרקו יכול זרקנו בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, ואי אפשר להקיף בזריקה אחת. אי סביב יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר זרקו, ואין זריקה אלא מרחוק, וכחוט אי אפשר להקיף אלא בארבע. הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ארבע: וטעונה הפשט ונתוח – דכתיב (שם) והפשט את העולה ונתח אותה לנתחיה: וכליל לאשים – כולה נשרפת על גבי האש:

בזנין אב לכל החטאות שהן טעונות כפון: עלה בכבש ופנה לסובב – מפני שדמה ניתן על הקרנות ובאצבע, כריך לעמוד על גבי סובב. אבל זכל שאר הדמים שהן התחתונים מן החוט ולמטה, עומד על הרצפה אכל זיות המזבח וזרק מן הכלי וכל מקום שגייע למזבח כשר: ובא לו לקרן דרומית מזרחית – שבה הוא פוגע ראשון, כדקיימא לן (יומא 77 טו) כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין, והכבש דדרום, וכשעולה בו ופניו למזבח נמלא ימינו למזרח ופונה לימינו למזרח ובא לו לאותה הקרן, והולך ומקיף בסובב דרך ימין ופניו למזבח מן הדרום למזרח, וממזרח לזפון, ומזפון למערב, דהיינו דרך ימין. ואמה על אמה ברום אמה הגתון בראש המזבח בכל זית שבו, קרויה קרן: על יסוד דרומית – וילפינן ירדתו מן הכבש בחטאות החילונות ושיירי הדם בידו, מיאיאתו מן ההיכל ושייריים הפנימים בידו, מה יאיאתו מן ההיכל היה

(ד) הַעוֹלָה, קְדָשֵׁי קְדָשִׁים, שְׁחִיטָתָהּ,

וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, רֵעִב – (7) הַעוֹלָה קְדָשֵׁי קְדָשִׁים – הִיא.
 ליפסל בזולא, ובטובל יום, ובמחוסר כפורים, ומועלים זה. ומשום ללא כתיב זה בקרא קודש קדשים היא כמו בחטאת ואשם, אשמועינן תנא הכא דהיא נמי קדשי קדשים כחטאת ואשם, שהרי היא שוה להם למקום שחיטתן וקבלת דמן: שתי מתנות – בקרן מזרחית לפונית, ובקרן מערבית דרומית שכנגדה באלכסון. וטעמא, משום דקרן מזרחית דרומית לא היה לו יסוד לפי שלא היה בחלקו של בנימין שנתנבא יעקב עליו (בראשית מט) בבוקר יאכל עד, באחסנתיה יתבני מקדשא, דבר המקודש לדמים לא יהא אלא בחלקו של בנימין, ואותו הקרן לא היה בחלקו, שהמזבח היה תופס בחלקו של יהודה אמה במזרחו ואמה בדרומו כל אורך מזרח ודרום בעובי אמה, אלא שלא היתה אמה שבמזרח על פני כל המזרח, שכשמגיע לקרן מזרחית לפונית היתה כלה בתוך אמה לקרן, וכן אכילת האמה הדרומית לא היתה מהלכת

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

(ה) זבחי שלמי צבור ואשמות. אלו הן אשמות, אשם גזלות, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה, אשם נזיר, אשם מצורע, אשם תלוי, שחיטתו בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין לפניהם מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות:

הן, חוץ מאשם תלוי: שתי מתנות שהן ארבע – דבאשם נמי כתיב זריקה וכתיב סביב: ונאכלין לפניו מן הקלעים – דכתיב דבאשם (במדבר יח) בקודש הקדשים תאכלנו. וזבחי שלמי צבור סמך אותן הכתוב לחטאת דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים, לומר כך שדין כחטאת שאין נאכלין אלא לפניו מן הקלעים ולזכרי כהונה. אבל אין טעונים ארבע מתנות כחטאת, שאין כך בכל הקרבנות מי שטעון ארבע מתנות אלא חטאת בלבד:

(ו) התורה ואל נזיר, קדשים קלים, שחיטתו בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות. המזרם מהם פיוצא בהם, אלא שהמזרם נאכל לכהנים ולבניהם ולעבדיהם:

כשאר שלמים, דתודה לשלמים אחרים, דכתיב (שם) וזאת תורת זבח השלמים וגו' אם על תודה וגו'. וארבע חלות מארבעה מינים שבה דכתיב (שם) אחד מכל קרבן לכהן הזורק וגו'. ומורס מאיל נזיר, זרוע בשלה וחזה ושוק וחלת מנה אחת ורקיק אחד: כיוצא בהן – נאכלים בכל העיר ליום ולילה: לכהנים לנשיהם – דכתיב (שם י) וזאת חזה התנופה וגו' תאכלו צמוקס טהור אתה ובניך ובנותיך:

(ז) שלמים, קדשים קלים, שחיטתו בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחר. המזרם מהם פיוצא בהם, אלא שהמזרם נאכל לכהנים ולבניהם ולעבדיהם:

דתייתא כתיב לפני אהל מועד, להכשיר בשלמים (שם ז) והנותר מבשר הזבח ציוס השלישי באש ישרף:

רע"ב – (ה) זבחי שלמי צבור – כבשי עזרת: אשם גזילות – האמור בשבועת הפקדון: אשם מעילות – הנהנה מן ההקדש: אשם שפחה חרופה – הבא על שפחה שחיה שפחה וחיה בת חורין המיועדת לעבד עברי שמוטר בשפחה וצבת חורין: אשם נזיר – שנטמא צמת. דכתיב ביה (במדבר ו) והזיר לה' את ימי נזרו וגו': אשם תלוי – ספק שגג בדבר שחייבין על זדונו כרת, ספק לא שגג. והוא כתיב דויקרא אלא אשם מעילות: אשם ודאי – לא גרסינן. שכל אלו אשם ודאי

רע"ב – (ו) התודה ואיל נזיר קדשים קלים – אין מועלין בהן: שחיטתו בכל מקום – אין טעונים שחיטה בצפון (כא): ונאכלים בכל העיר – דגבי חטאת כתיב (שם י) ואכלתם אותה צמוקס קדוש, ואין שלמים צמוקס קדוש אלא צמוקס טהור דהיינו בכל העיר שהוא צמוקס טהור מליכנס שם מארעים: לכל אדם – לזרים: ליום ולילה – צתודה כתיב (שם ז) ציוס קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר. ותניא, תודת שלמיו, לרבות שלמי נזיר: המזרם מהם – חזה ושוק שנתן מהם לכהן

רע"ב – (ז) שחיטתו בכל מקום בעזרה – שלש פרשיות נאמרו בשחיטת שלמים, חדא צבן צקר, וחדא ככש, וחדא בעז. בקמייתא כתיב ושחטו פתח אהל מועד, ובתרתא

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

(ח) הַבְּכוֹר וְהַמְעֵשֶׂר וְהַפֶּסַח, קְדָשִׁים קְלִיִּים, שֶׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמָן טְעוּן מִתְּנֵה אַחַת, וּבִלְבָד שִׁיתָן פְּנֵגֶד הַיְסוּד. שִׁנָּה בְּאַכִּילְתָּן, הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְהַמְעֵשֶׂר לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר (לְכָל אָדָם) בְּכָל מֵאֲכָל לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לְמִנּוּיָיו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עָלָי:

העיר – לכתוב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם, ותניא, לשני מעשרות הכתוב מדבר חד מעשר בהמה וחד מעשר דגן. וכתוב בהוא קרא וזכרות בקרכס ולאנכס, ומדלל קבע להו מחילה שמע מינה דמעשר וזכור נאכלים בכל העיר: לשני ימים ולילה אחד – דזכור הוא אומר וזכרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין, הקישו הכתוב לחזה ושוק, מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד, אף זכור לשני ימים ולילה אחד, ומעשר כזכור: למנויו – לאותם שנמנו בדמי לקיחתו, כדכתוב (שמות יב) איש לפי אכלו תכוסו:

רע"ב – (ח) והמעשר – מעשר בהמה: ודמן טעון מתנה אחת – ללא כתיב זהו סביב, ללא ואת דמם תזרוק כתיב גבי זכור. והגך נמי מהתם ילפינו, מדלל כתיב ואת דמו ללא ואת דמם: כנגד היסוד – במקום שיש יסוד תחתיו, למעוטי מזרחית דרומית שאין שם יסוד, כדלמרו. וזכור ומעשר ופסח טעונים יסוד, דילפינו זריקה זריקה לגזירה שיהי מעולה, ובעולה כתיב (סס ד) אל יסוד מזבח העולה: שיהי באכילתו – זה מזה. חע"פ שהשנה אותן למתן דמים: הזכור נאכל לכהנים – כדכתוב (במדבר יח) וזכרם יהיה לך: והמעשר לכל אדם – שלא מלינו בכל התורה שיהיה לכהנים חלק בו: ונאכלין בכל

גמרא – זבחים דף נז ע"א

תנו רבנן מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה שנאמר ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד וזו שאלה נשאלה לפני חכמים בכרם ביבנה בכור לכמה נאכל נענה ר"ט ואמר לשני ימים ולילה אחד היה שם תלמיד אחד שבא לבית המדרש לפני חכמים תחלה ור' יוסי הגלילי שמו אמר לו רבי מנין לך אמר לו בני שלמים קדשים קלים ובכור קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו רבי מנין לך אמר לו רבי בכור מתנה לכהן וחטאת ואשם מתנה לכהן מה חטאת ואשם ליום ולילה אמר לו נדון דבר (מתוך דבר) [מדבר] ונלמד דבר (מתוך דבר) [מדבר] מה שלמים אין באין על חטא אף בכור אינו בא על חטא מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד אמר לו רבי נדון דבר מדבר ילמד דבר מדבר חטאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין באין בנדר ונדבה אף בכור אינו בנדר ונדבה מה חטאת ואשם נאכלין ליום אחד אף בכור נאכל ליום אחד קפץ ר"ע ונסתלק ר"ט אמר לו הרי הוא אומר ובשרם יהיה לך הקישן

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד
אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד:

רש"י על הגמרא

ובשרם יהיה לך – בצכור כתיב: לחזה ושוק של שלמים – ולקמיה פריך לשל תודה אהשין: בכרם – ת"ח יושבין שורות ככרם כך מפורש בצרכות ירושלמי: שבה לבית המדרש תחלה – היא היתה תחילת ביאתו לפנייהם ביבנה: וחטאת ואשם מתנה לכהן – אצל שלמים יזכור כתיב: לחזה ושוק של שלמים – ולקמיה פריך לשל תודה אהשין: בכרם – ת"ח יושבין שורות ככרם כך מפורש בצרכות ירושלמי: שבה לבית המדרש תחלה – היא היתה תחילת ביאתו לפנייהם ביבנה: וחטאת ואשם מתנה לכהן – אצל

שלמים לזבועים: נזון דבר מדבר – כלומר שמתו ודומה לו: אין צאין על חטא – כחטאת ואשם: אינו צא צנדר וצנדרה – לחפוקי שלמים לזאין צנדר וצנדרה: ונסחלק – נשתתק: הקישן הכחוש – ואין משיבין על ההיקש:

זוהר – חיי שרה דף קלב' ע"א

פתח ואמר, (תהלים לט) שמעה תפלתי יי ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש. מאי טעמא שמעה ולא שמע, באתר חד פתיב שמע יי וחנני וגו', ובאתר אחרא שמעה. אלא בכל אתר לזמנין שמע לדכורא ולזמנין שמעה לנוקבא. שמעה כמה דאת אמר, (תהלים יז) שמעה יי צדק וגו'. שמע כמה דאת אמר, (תהלים ל) שמע יי וחנני. (משלי א) שמע בני. (דברים כז) הספת ושמע: והכא שמעה תפלתי יי, בגין דהאי (דאיהו) דרגא דמקבלא כל צלותין דעלמא. והא תנינן דעבדא מנייהו עטרה ושוי לה ברישא דצדיק חי עולמים דכתיב, (משלי י) ברכות לראש צדיק. ועל דא שמעה תפלתי יי: שמעה תפלתי יי דא צלותא די בלחש. ושועתי האזינה דא צלותא דארים בר נש קליה בעקתיה כמה דאת אמר, (שמות ב) ותעל שועתם אל האלהים. ומהו שועתם, אלא דבעלותיה ארים קליה וזקיף עיניו לעילא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) ושוע אל ההר. וצלותא דא (דף קלב ע"ב) מתבר תרעין ודפיק (ס"א ודחיק) לון לאעלא צלותיה. אל דמעתי אל תחרש דא, אעיל קמי מלכא ולית תרעא דקאים קמיה, ולעולם לא אהדרו דמעין בריקניא: תו הא פתיב הכא תלת דרגין, תפלה. שועה. דמעיה. לקביל אלין תלת אחרנין. פי גר אנכי עמך. לבתר תושב. לבתר ככל אבותי עקרא דעלמא: תא חזי, צלותא דבר נש מעומד, בגין דתרי צלותא נינהו חד מיושב וחד מעומד, ואינון חד לקביל תרין דרגין תפלה של יד ותפלה של ראש. לגבי יום ולילה וכלא חד. אוף הכא תפלה מיושב לגבי תפלה של יד, לאתקין לה כמה (ד"א כמאן) דאתקין לכלה וקשיט לה לאעלא לחופה, הכי נמי מקשטין לה ברזא דרתיבא ומשידייהא, יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים וחיית הקדש וכו':

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום ה'

ועל דא צלותא מיושב, ביון דעאלת לגבי מלכא עלאה ואיהו אתי לקבלא לה, כדון אנו קיימין קמי מלכא עלאה, דהא כדון (דרגא) דכורא אתחבר בנזקבא, ובגין כד לא יפסיק בין גאולה לתפלה (וגאולה שמות קנו א), ותפלה תרין דרגין אינון, רזא דצדיק וצדק יוסף ורח"ל):

ובגין דבר נש קאים קמי מלכא עלאה נטל ארבע אמות לעלותיה ואוקמוה דבשיעורא (ד"א בשיעורא) דסורטא דיוצר פלא. וכל מה דאתי בסטרא דכורא בעי ליה לאיניש למיקם בקיומיה ואזדקף (ס"א ויזדקף). פגוונא דא כד איהו כדע, כדע בפירוה, וכד איהו זקוף, זקוף בשם, בגין לאחזאה שבחא דכורא על נזקבא:

הלכה – הרמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ה

(י) כל העובר מדעתו בלא אונס על אחת מכל מצות האמורות בתורה בשאט בנפש להכעיס הרי זה מחלל את השם ולפיכך נאמר בשבועת שקר וחללת את שם אלהיך אני ה' ואם עבר בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים וכן כל הפורש מעבירה או עשה מצוה לא מפני דבר בעולם לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד אלא מפני הבורא ברוך הוא כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו הרי זה מקדש את השם:

(יא) ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן או שירבה בשחוק או באכילה ושתיה אצל עמי הארץ וביניהן או שדבורו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קטטה וכעס וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו יעשה לפנים משורת הדין:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, דינאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.